

Kurier Wdzydzki

WDZYDZE KISZEWSKIE · NUMER 1

2014 ROK

Dlaczego Wdzydze?!

Wdzydzki Park Krajobrazowy
- został utworzony w 1983 r.
Powierzchnia parku wynosi 17.832 ha, a jego otulina – 15.208 ha. Park obejmuje północną część Borów

Tucholskich z zespołem rynnowych Jezior Wdzydzkich. Uformowane w kształcie krzyża jeziora: Wdzydze, Jelenie, Radoń i Gołoń stanowią najbardziej charakterystyczny element krajobrazu. Jezioro Wdzydzkie połączone z Wdą, zwane też Morzem Kaszubskim, to największe jezioro na terenie Kaszub, atrakcja dla miłośników żagli. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 68 m, co stawia je pod tym względem na szóstym miejscu w Polsce. Jego rynny rozciągają się w dwóch kierunkach – południkowym i równoleżnikowym, o łącznej powierzchni 1.455 ha. Ze względu na swą geometrię i rozmiary stanowi unikat na Niżu Polskim. Oprócz kompleksu jezior Wdzydzkich znajduje się tu ponad 160 jezior i oczek wodnych. Obfitość lasów i jezior powiązanych z Wdą i jej dopływami,

CZYTAJ DALEJ STR. 2

Puchar Polski Jachtów Kabinowych – PPJK

10-11.05.2014

IX Regaty o Puchar Stacji Wodnej PTTK

IX Puchar Stacji Wodnej PTTK ponownie będzie inaugurował imprezy w ramach Pucharu Polski Jachtów Kabinowych. Impreza odbędzie się w dniach 10-11 maja 2014. Patronat objął już Wójt Gminy Kościerzyna.

Planujemy następujące kategorie:

T1, T2, T3, Sport, Omega, Klasa 500.

Uzyskaliśmy dla naszej imprezy w PPJK przelicznik 1,0.

Aby godnie przyjąć gości na naszym akwenie i promować region zapraszam do współpracy przy organizacji imprezy. Każda pomoc organizacyjna i rzeczowa będzie cennym wsparciem naszej wspólnej pucharowej imprezy.

KALENDARIUM

Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izidora Gulgowskich we Wdzydzech Kiszewskich

www.muzeum-wdzydze.gda.pl

1 - 3 V

Majówka

- Prezentacje i warsztaty edukacyjne: tradycyjne rzemiosło, zajęcia domowe, gospodarskie
- Kiermasz wyrobów sztuki ludowej i rękodzieła
- Prezentacja atrakcji turystycznych samorządów województwa pomorskiego

1 V - Powitanie wiosny

- Przeganianie czarownic na Łysą Górę
- Pochód z „Mójkiem”
- Konkursy łatania na miotłach i o żogach
- Zabawy pasterskie

18 V

Międzynarodowy Dzień Muzeów

- Ścinanie kani
- Kaszubskie widowisko obrzędowe

1 VI

Dzień Dziecka

- „Na wiejskim podwórku” - dawne zabawy i zabawki
- „Mistrz i uczeń” - warsztaty:
 - malujemy na szkle
 - robimy kwiaty z papieru
 - tkamy, haftujemy, szyjemy, robimy firankę
 - lepimy garnki
 - kręcimy sznury i powrozy
 - rysujemy i malujemy
 - gramy na narzędziach i instrumentach ludowych
- Uczymy się języka kaszubskiego
- Wyrabiamy cukierki domowymi sposobami
- „Muzealny Detektyw” - konkurs z nagrodami
- Gry, zabawy i konkursy
- Kiermasz zabawek

8 VI

Zielone Świątki

- „Grajmy w zielone” - gry i zabawy

24 VI

Dzień Świętego Jana

- „Szukamy Kwiatu Paproci” - zwyczaj, obrzędy nawiązujące do tradycyjnych obchodów świętojańskich

4 VII

Odpust w 26 rocznicę poświęcenia kościoła ze Swonegaci

- Msza święta
- Kiermasz sztuki sakralnej i odpustowej

19 - 20 VII

41. Jarmark Wdzydzki

- Wystawa prac twórców ludowych, artystów, rzemieślników i rękodzielników z Pomorza i innych regionów Polski
- Pokazy i warsztaty wiejskich zajęć i rzemiosł, sztuki ludowej i rękodzieła
- Występy zespołów folklorystycznych, wiejskich kabaretów i teatrów
- Koncerty muzyki klasycznej na zabytkowych instrumentach; koncerty wokalne
- Gry, zabawy, konkursy
- Potrawy kuchni regionalnych

ciąg dalszy strona 2

5. WDZYDZKIE DNI Z BAZUNĄ

piosenka studencka –
dwa wieczory koncertowe
(każdego dnia początek - godz. 18.30)

22 i 23 sierpnia 2014 r.

Wdzydze Kiszewskie – Stanica Wodna

Zakwaterowanie – rezerwacja: Stanica Wodna PTTK Wdzydze Kiszewskie
83-400 Wąglikowice, tel. (58) 6861215, 607 590350 www.wdzydze-stanica.pl

Program: www.bazuna.art.pl www.facebook.com/OTPPSBazuna

KALENDARIUM

Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich

15 VIII

Święto Matki Boskiej Zielnej

- „Rośnię byliczka na odłogu...” - widowisko dożynkowe
- Uroczysta msza z okazji Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny; święcenie bukietów ziół, zbóż, kwiatów i warzyw
- Kiermasz sztuki i rękodzieła
- Targ roślin i produktów rolnych z ogrodów, pól, łąk i lasów

20 IX

Z motylką na bulwy

- „Topinambur i spółka” - wystawa historii uprawy roślin bulwiastych, prezentacja gatunków
- Wybieranie „bulew” z zagonów, orka i bronowanie pól
- Degustacje potraw z ziemniaka i topinambura z ogniska, pieca chlebowego i „platy”
- Muzyka i tańce przy ognisku
- „Gorący kartofelek” - gry i zabawy
- Stragany z owocami, warzywami, miodami, kosmetykami pochodzenia pszczelego

KALENDARZ IMPREZ ŻEGLARSKICH 2014

Wdzydzkie Towarzystwo Żeglarskie

Puchar Jezior Wdzydzkich to największa amatorska impreza żeglarska w Polsce. Co roku staruje prawie 150 załóg – uczestnicząc w kilkunastu imprezach żeglarskich w sezonie. Impreza jest fenomenem na skalę Polski, wspaniała żeglarska atmosfera, wysoki poziom regat, niesamowita otoczka około pucharowa powoduje, że ludzie zjeżdżają z najdalszych zakątków kraju chcąc uczestniczyć w naszym żeglarskim święcie. Magia akwenu jezior wdzydzkich przyciąga wielu kibiców, rodziny uczestników i wszystkich tych którzy fascynują się żeglarstwem. W realizację tego przedsięwzięcia zaangażowane jest Wdzydzkie Towarzystwo Żeglarskie oraz kilkadziesiąt osób działających na zasadach non profit.

Puchar Jezior Wdzydzkich 2014

- 3.05 – XI Regaty im. Mariana Mokwy
- 10-11.05 – IX Regaty o Puchar Stancji Wodnej PTTK - Puchar Polski Jachtów Kabinowych
- 31.05 – XXX Piknik Armatorów
- 28.06 – III Regaty o Puchar Prezesa WTŻ
- 05.07 – XI Regaty Largo
- 12.07 – II Regaty Przystani Wdzydzki Raj
- 19.07 – VIII Wdzydzkie Regaty Długodystansowe
- 26.07 – XV Regaty o Puchar Stołema
- 16.08 – XV Błękitna Wstęga
- 23.08 – IX Wdzydzkie Mistrzostwa Nalewek
- 30.08 – XIII Regaty Srebrna Szekla
- 06.09 – IX Regaty Samotników im. Edwarda Wołowicza
- 13.09 – XXXI Piknik Armatorów im. Jurka Buryła (na czerwono zaznaczono imprezy zaliczane do PJW)

KALENDARZ IMPREZ TOWARZYSTWA PRZYJACIOŁ WDZYDZ

- 5 VII Scena gminna we Wdzydzach, **piknik kulinarny** podczas **Dnia Troci Wdzydzkiej**, występy artystyczne i kabaretowe
- 26 VII Scena gminna we Wdzydzach, **festiwal Piosenki Żeglarskiej Burczybas**
- 15 VIII Zajazd u Sołtysa, **amatorskie zawody w powożeniu zaprzęgami konnymi**
- 22-24 VIII Zajazd u Sołtysa, **spotkania z historią** czyli rekonstrukcja wioski średniowiecznej

Dlaczego Wdzydze?!

powiązanych z Wdą i jej dopływami, urozmaicona rzeźba terenu, a także niskie zaludnienie decydują o dużych walorach rekreacyjno-turystycznych parku. Do najcenniejszych elementów przyrodniczych należą chronione: trzcina długodzioba i trzcina jeziorna, zwana wdzydką, która stała się wręcz symbolem parku. Lasy obejmują ponad 60% powierzchni parku. Przeważają siedliska boru suchego i boru świeżego. Dominującym gatunkiem jest sosna porastająca ok. 90% powierzchni leśnej, a nieliczną domieszkę stanowią dąb i buk, głównie na obrzeżach rzek i jezior.

Flora

Flora parkowa liczy około 820 gatunków roślin naczyniowych, z czego 275 zaliczono do grupy rzadkich. W lasach można spotkać widłaka spłaszczonego, zeilera, goździstego i jałowcowatego, paprotkę zwyczajną, kalinę koralową, mącznicę lekarską, a także wawrzynka wilczczyko. Szczególnie

obficie na terenie parku występuje roślinność torfowiskowa związana z śródleśnymi oczkami wodnymi. Powszechnie występującymi tu gatunkami są: rośiczka okrągłolistna i długolistna, turzycza bagienna, bagnica torfowa, modrzewnica zwyczajna, przygiętka biała i bagno zwyczajne. Tereny łąk użytkowanych ekstensywnie porośnięte są często storczykami, a grunty orne, będące w przeszłości w rolniczym wykorzystaniu, mocnikami piaskowymi. W jeziorach lobeliowych można spotkać stanowiska lobelii wodnej i poryblinu jeziornego.

Fauna

Do najpospolitszych gatunków ssaków żyjących na tych terenach należą: sarna, zając, dzik, borsuk oraz lis i jenot. Ważnym elementem fauny parku są bobry. W obrębie jego otuliny stwierdzono co najmniej 21 stanowisk tego ssaka. Przejawy jego działalności to: żeremia, tany, nory czy powalone drzewa. W parku występuje 7 gatunków nietoperzy, w tym, w okolicach rzeki Wdy, nocek hydrowłosa –

Kaszubskie Morze

Kompleks Jezior Wdzydzkich, o pow. 1.455,6 ha, jest największym kompleksem jeziornym w tej części Kaszub, jezioro Wdzydze jest szóstym co do głębokości jeziorem Polski. Ewentualnym na skalę kraju, a nawet Europy są liczne naturalne wyspy. Ostrów Wielki, Glonek, Ostrów Mały, Sorka, Sidły, Mielnica, Przerośla i Ceronek to wyspy jeziora Wdzydze. Na jeziorze Gołui znajduje się wyspa Trzypcyn, a na Jelenim – Ostrówek. Największa z wysp, Ostrów Wielki, o pow. 90,66 ha i długości ok. 3 km, to druga co do wielkości wyspa jeziorna w Polsce. Najmniejsza – to zaledwie kępa trzcin. Wszystkie jednak mają ogromne znaczenie jako siedlisko i obszar lęgowy rzadkich ptaków wodno-błotnych. Na wyspach i w ich okolicy należy zachować ciszę, nie płoszyć, nie chwycić i nie zabić zwierząt. Zakazuje się cumowania łodzi, rozpalania ognisk i obozowania. Obowiązuje zakaz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego. Kozłowiec to zalesiony półwysp o rozwiniętej linii brzegowej. Na zachodzie znajdują się trzy zatoki jeziora Wdzydze „Retoszc”, „Nycyny” i „Płeska”. Na północnym wschodzie znajduje się „Wdzydzki Krzyż” – skrzyżowanie jezior: Jelenie, Wdzydze, Radolnego i Gołui. Przy tzw. „Kozłowym Cyplu” znajduje się wąski kanał wejściowy, prowadzący na akwen jeziora Wdzydze, którym przepływa rzeka Wda. Obszar półwyspu jest miejscem lęgowym szlachara.

Kaszubskie morze można zlustrować z pokładu statku STOLEM odbywającego regularne rejsy po akwenu z Przystani U Grzegorza tel. 691 764 414.

Muzeum Akordeonu w Kościerzynie

Jedynie w Polsce i trzecie w Europie muzeum o takim niespotykanym profilu. W skład ekspozycji wchodzi ponad 115 instrumentów z całego świata, w tym także bogaty zbiór przed- i powojennych instrumentów polskich. Na szczególną uwagę zasługują akordeony pochodzące z Francji – wykonane ręcznie, bogato zdobione, o nietypowym brzmieniu – o czym będzie można przekonać się „na własne uszy”.

akordeony@koscierzyna.gda.pl

Kręgi Kamienne

Rezerwat florystyczny obejmuje kompleks leśny o pow. 16,91 ha, na terenie którego znajduje się cmentarzysko plemienia Gotów – charakterystyczne kurhany i kręgi kamienne pochodzące z początków naszej ery. Szatę roślinną reprezentują dwa główne zbiorowiska: subatlantyckie wrzosowisko porastające bezleśne „kręgi” oraz subkontynentalny bór sosnowy świeży, w którym dominuje 120-letni drzewostan sosnowy z domieszką brzozy. Obszar rezerwatu znajduje się na turystycznym Szlaku Kamiennych Kręgów. Rezerwat leży w obrębie obszaru specjalnej ochrony ptaków Bory Tucholskie. Niezwykle cenną i unikatową w skali Niżu Środkowo-europejskiego wartością rezerwatu są porosty pokrywające niemal całkowicie górną powierzchnię wielu głazów. Stwierdzono tu ok. 85 gatunków, głównie naskalnych, z czego połowa jest typowa dla gór. Do rezerwatu można dopłynąć kajakiem i dojść od strony Wdy.

koncerty szant w każdy piątek i sobotę w tawernie od 21:00
www.wdzydze.com.pl tel.: 58 6861215 oraz 607 590 350

gatunek uważany za wymierający w skali Europy. Na terenie parku gniazduje około 121 gatunków ptaków. Często spotykane są żurawie, mające swoje lęgowiska na licznych torfowiskach śródleśnych, zimorodki spotykane nad ciekami wodnymi i jeziorami, łabędzie nieme, gągoły oraz czernice. Najcenniejszym elementem awifauny jest szlachar, gniazdujący na brzegach wysp oraz w zatokach Jeziora Wdzydze. Jest to gatunek silnie zagrożony wyginięciem w naszym kraju ze względu na małą populację. Można tu spotkać też bielika, puchacza czy bociana czarnego.

Bogata jest również ichtiofauna. Na terenie parku i otuliny występuje 35 gatunków ryb, w tym wiele rzadkich i chronionych. Najbardziej cenna troć jeziorowa (wdzydzka) ma tarło jesienią na rzekach Czarna Woda i Trzebiocha.

■ Rezerваты

Krwawe Doły – leśny, utworzony w 1966 r., o pow. 13,02 ha, obejmuje ochroną fragment boru świeżego z około 130-letnim drzewostanem i licznymi drzewami o wymiarach pomnikowych. Miejsce występowania szeregu rzadkich gatunków chronionych porostów.

■ Atrakcje

Cały obszar parku obfituje w obiekty tradycji regionalnej Kaszub i pamiątki historyczne. W muzeach, we Wdzydzach Kiszewskich i Wielu, zobaczyć można wiele zgromadzonych eksponatów, tradycyjne zagrody kaszubskie spotkamy na terenie całego parku, przy drogach liczne krzyże, a w lasach miejsca pamięci narodowej. Na terenie Kaszubskiego Parku Etnograficznego im. Teodora i Izydora Gulgowskich corocznie w trzecią niedzielę lipca odbywa się Jarmark Wdzydzki. Szczególną rolę edukacyjną oraz promującą wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i krajoznawcze parku spełnia Zielona Szkoła w Schodnie (gmina Dziemiany). Szkoła proponuje bogaty program edukacyjny, warsztaty i obserwacje przyrodnicze. W jej pobliżu wytyczono dwie ścieżki przyrodnicze: rowerową Schodno-Wdzydze i pieszą wokół jez. Schodno.

Źródło: www.wdzydzkipark.pl

Kaszubski Park Etnograficzny

Początki Muzeum we Wdzydzach Kiszewskich sięgają 1906 r. Jego twórcy Teodora i Izydora Gulgowscy byli założycielami, pierwszego na ziemiach polskich, muzeum na wolnym powietrzu. Urządzili je gburskiej chałupie z XVIII w., którą odkupili od miejscowego gospodarza – Michała Hinca. Tam zgromadzili, typowe dla tego czasu, sprzęty domowe i gospodarskie oraz cenną kolekcję złotem haftowanym czepców, obrzędów malowanych na szkło i ceramiki. Naukowa działalność i społeczne pasje założycieli Muzeum spowodowały także rozwój miejscowego rękodzieła i odkryły piękno kaszubskiej sztuki ludowej, które tkwi w misternych korzennych plecionkach i wielobarwnych wdzydzkich haftach.

Obecnie, już ponad 100-letnie, Muzeum to 22 ha obszaru położonego nad brzegiem jeziora Gołui zabudowanego obiektami regionalnej architektury. Chałupy, dwory, szkoła, kuźnia, karczmy, młyny, kościoły, budynki gospodarcze i warsztaty rzemieślnicze – 49 obiektów z Kaszub i Kociewia świadczą o bogactwie i różnorodności wiejskiego budownictwa z okresu od XVII do XX wieku. Wiernie odtworzone wnętrza wraz z autentycznym wyposażeniem, czasowo uruchamiane urządzenia gospodarcze i przemysłowe nadają temu miejscu niezwykły klimat, spotęgowany malowniczym położeniem i walorami otaczającej przyrody.

Jarmark Wdzydzki to największa impreza folklorystyczna na Kaszubach, od lat odbywająca się na terenie. W trakcie dwudniowej imprezy prezentuje się folklor kaszubski, wystawy, sprzedaż rękodzieła prac twórców ludowych, artystów, rzemieślników i rękodzielników z Pomorza i innych regionów Polski. Pokazy i warsztaty wiejskich zajęć i rzemiosł, sztuki ludowej i rękodzieła umilają czas odwiedzającym. Występy zespołów folklorystycznych, kabaretów wprowadzają dobry klimat dla publiczności. Koncerty muzyki klasycznej na zabytkowych instrumentach oraz koncerty wokalne dla koneserów. Atrakcją są organizowane konkursy, gry i zabawy w trakcie trwania imprezy. Potrawy kuchni regionalnej dla niejadków i smakoszy.

Wieża widokowa we Wdzydzach Kiszewskich

Po długich staraniach pracowników Wdzydzkiego Parku Krajoznawczego mimo piętrzących się lawinowo problemów i przeciwności oraz dzięki finansowemu wsparciu EkoFunduszu i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku i PTTK, na terenie stacji Wodnej PTTK we Wdzydzach Kiszewskich stanęła wieża widokowa o wysokości 35,6 m i konstrukcji drewnianej z drewna modrzewiowego, z trzema platformami widokowymi usytuowanymi na wysokości 10, 20 i 30 m, a tuż przy niej wiata edukacyjna. Z wieży można podziwiać panoramę Wdzydz Kiszewskich i Krzyż Jezior Wdzydzkich z licznymi półwyspami i największą wyspą jeziora Wdzydze – Ostrowem Wielkim.

Stacja Wodna PTTK we Wdzydzach Kiszewskich

Stacja PTTK to bardzo charakterystyczny obiekt nad „Kaszubskim Morzem” – Jeziorami Wdzydzkimi i na kajakowym szlaku rzeki Wdy. Korzenie sięgają roku 1956, wtedy to powstały pierwsze kultowe domki na palach przeznaczone i przystosowane dla kajakarzy, wrosły one na stałe w krajobraz Wdzydz. Po gruntownej modernizacji dalej służą turystom zapewniając niezły standard.

Obecnie stacja służy zarówno żeglarzom jak i kajakarzom. Dla wodniaków stworzono specjalistyczną infrastrukturę. Specjalnie dla kajakarzy funkcjonuje na Koziej Łące pole namiotowe z miejscem na ognisko, zadaszeniem i stołami. Tu też na wszystkich pragnących zregenerować swoje siły czeka nad samym jeziorem sauna opalana drewnem.

Na turystów czeka:

- pole karawaningowe z przyłęczami.
- 140 miejsc noclegowych w domkach 7, 4, 3, 2 osobowych. Wszystkie posiadają zmodernizowane łazienki z pełnym węzłem sanitarnym. oraz dwa całoroczne apartamenty, każdy 3- pokojowy z kominkiem, łazienką oraz aneksem kuchennym.
- wypożyczalnia sprzętu pływającego; kajaki polietylenowe PRION Cruiser i Exursion, żaglówki, rowery terenowe i wodne, łódzie wiosłowe
- organizujemy pobyty dla młodzieży szkolnej proponując aktywne formy wypoczynku i atrakcyjne ceny oraz dla grup integracyjnych
- tawerna żeglarska oferuje specjały kuchni kaszubskiej i polskiej oraz wiele potraw z ryb. W tawernie w każdy weekend koncertują grupy muzyczne a głównym rodzajem muzyki jest „szanta”
- organizujemy regaty żeglarskie, szkolenia kajakowe i żeglarskie, spływy kajakowe jedno i wielodniowe Wdą i Trzebiochą, na trasach Lipusz - Wdzydze , Wdzydze - Wojtał, Rybaki - Wdzydze oraz inne wg życzenia klientów.

Fantastyczna lokalizacja na Kaszubach i Borach Tucholskich we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym, nasycenie szlakami turystycznymi dla piechurów, kolarzy i kajakarzy stwarza warunki do ciekawego wypoczynku w nieskażonej przyrodzie.

www.wdzydze.com.pl tel.: 58 6861215 oraz 607 590 350

Galeria „Odyseja” Józef Ciężki

Artysta jest malarzem-rzeźbiarzem. Mieszka we Wdzydzach, gdzie wybudował drewniany dom, w którym ma dwie pracownie i prowadzi własną galerię sztuki „Odyseja”. Ma żonę Kaszubkę i czuje się Kaszubem. Józef Ciężki to człowiek renesansu. Zajmuje się malarstwem, grafiką i rzeźbiarstwem. Maluje olejami, akrylami, pastelami i akwarelami. Tworzy grafiki, karykatury i portrety. Rzeźbi głównie w drewnie. Pisze poezje i opowiadania. Zajmuje się także fotografią artystyczną. Region, który zamieszkuje (w szczególności same Wdzydze), ujął artystę do tego stopnia, iż stał się on motywem przewodnim wielu jego prac. Jego ogromną pasją jest również żeglarstwo, w którym odnosi niemałe sukcesy, płynąc na swoim jachcie „Pablo”. Na swoim koncie ma wystawy m.in. w Holandii, Niemczech, Szwecji, Francji i Polsce. Jego prace zdobią kolekcje prywatne i państwowe na całym niemal świecie.

Kuchnia kaszubska

Pyszne racuchy - kaszubska specjalność! Nie zwyczajne, tylko robione z żytniego ciasta chlebowego. Nazwa pochodzi od kaszubskiego słowa „wyruchané”, czyli wyrosnięte i wyrobione. Tradycja smażenia „ruchanek” sięga osiemnastego wieku. Do dziś rdzenni Kaszubi pamiętają jak ich babcie czy mamy, w trakcie pieczenia chleba w piecu chlebowym smażyły placki z resztek ciasta, które zostało w dzieży. Albo też, kiedy zabrakło chleba na śniadanie, wyjmowały z dzieży, w której rosło ciasto, małe porcje i smażyły je w tłuszczu na patelni. Usmażone racuszki jadano gorące, posypane cukrem.

Obôna, czyli okrasa z gęsiny. Kaszubskie gospodynie do dziś przygotowują tę tradycyjną potrawę. Surowe mięso z gęsi sieka się tasakiem, a następnie układa się w glinianym garnku zasypując solą. Dodaje się ją do różnych potraw, np. jako okrasę do ziemniaków popijanych maślanką.

Zupa wrëkńwô na gäsënie; brukwiowa na gësinie.

Jedną z najbardziej tradycyjnych kaszubskich zup. Składniki to: korpus z gęsi, żółta brukiew, marchew, ziemniaki, liście laurowe, sól, pieprz, majeranek. Przygotowanie: Do garnka z wodą wrzucić korpusy, posolić i gotować ponad godzinę. Obrac ziemniaki, brukiew oraz marchew pokroić w kostkę. Z gotującego się wywaru wyciągnąć korpusy, dodajemy pokrojoną w kostkę brukiew oraz marchewkę, gotujemy aż warzywa będą na pół miękkie. Na koniec dorzucamy ziemniaki, podgotować je ok 10 minut. Doprawić solą, pieprzem oraz majerankiem. Podawać z kłuskami kładzionymi lub z ziemniakami, i wszystkimi składnikami zupy.

Co warto jeszcze zobaczyć!

Muzeum Kolejnictwa jest jedną z największych atrakcji Kościerzyny. W historycznym miejscu, stanowiącym pierwotnie ważny element wybudowanej w latach 1926-1933 magistrali węglowej łączącej Śląsk z polskimi portami nad Bałtykiem podziwiać można zabytki techniki kolejowej. W zorganizowanej na wolnym powietrzu ekspozycji parowozów, lokomotyw, wagonów i urządzeń torowych czas zatrzymał się dla najlepszych tradycji polskiego kolejnictwa. W muzeum oprócz wyjątkowych eksponatów takich jak najdłuższy polski parowóz Pu29-3 czy też wagon kolei linowo-terenowej z zakopiańskiej Gubałówki, można znaleźć niespotykane już narzędzia, maszyny i elementy starych mechanizmów, które niegdyś służyły transportowi kolejowemu.

Muzeum Hymnu Narodowego w Bendominie, Oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku otwarto uroczystie 17 lipca 1978 roku. Zbiory umieszczono na parterze dworku. Ekspozycja prezentuje życie, działalność publiczną J. Wybickiego w ostatnich latach Rzeczypospolitej szlacheckiej w okresie powstania kościuszkowskiego oraz tworzenia Legionów we Włoszech. W muzeum mieszczą się bardzo cenne eksponaty jak biżuteria narodowa z okresu powstania styczniowego. Dwór otoczony jest pięknym, zabytkowym parkiem, w którym rosną wiekowe drzewa – pomniki przyrody, wśród nich mający ponad 400 lat „Dąb Wybickiego”. W sezonie wielką popularnością cieszą się organizowane tu imprezy plenerowe takie jak: „Batalia Napoleońska” oraz „Bieg Mazurka Dąbrowskiego”.

Kalwaria Wielewska – kaszubskie sanktuarium Męki Pańskiej – zbudowana w latach 1915-1927 wg proj. Teodora Mayra z Monachium dla upamiętnienia ofiar pierwszej wojny światowej. Inicjatorem i budowniczym Kalwarii był proboszcz ks. Józef Szydlik (1871-1939), zamordowany przez hitlerowców w bydgoskim Fordonie na początku II wojny światowej. Wielewska kalwaria leży na malowniczych, zalesionych stokach Białej Góry, nad Jeziorem Wielewskim. W jej skład wchodzi 23 obiekty, w tym 14 kaplic, 6 kompozycji rzeźbiarskich, ambona i Pustelnia. Ziemię pod kalwarię ofiarowali gospodarze Białej Góry – Michał i Anna Durajewscy.